

بر نسخہ سی ۱ غرو شدہ در .

بر نسخہ سی ۱ غرو شدہ در .

مرکزی ابو السعود جادہ سندہ ۱۸ - نومرلو دکاندر .
کوندرلہ جاک اوراقی معلم نامتہ اوراہ کوندرللیدر .
پوسنہ اجری ویرلامش مکاتب قبول اوتغاز .

استانبول ایچون آتوہ یازماز . بوغاز ایچی داخل اولدیغی
حالدہ خارج ایچون بر سنہک آتوہ بدلی — پوسنہ
اجر تیلہ برابر — یاریم عثمانی لیراسیدر .

مجموعہ کتب

فی ۱۷ صفر سنہ ۱۳۰۶ (معارف نظارتک رخصتیلہ ہفتہ در دفعہ نشر اوتور) فی ۱۲ تشرین اول سنہ ۱۳۰۴

نمونہ انتخاب

— ۲۷ —

نائل قدیم

اولی ایدی . ضرورت شعر نامتہ بولہ بر اوغونسزاق تجوز
اولتہماز . یوکادہ جواز وریارسہ شمرده خوش کورلیہ جک
ہیج بر شی قالمق لازم کلیر .
ینہ او غزلدہ واقع :

(تاب رخک اولدقہ فزون شعلہ میدن)

(بر لمہ سی دنیای یاقار برق بلاسین)

یلتندہ دخی بو ہیجت موجوددر .

(صفائی) نک روایتہ کورہ نائیک اسمی مصطفی ، مولدی
استانبولدر . تحصیل معارف ایتدکن سکرہ مقاطعات اقلامندن
معدن قلہ خلیفہ اولمشدر . اواخر عمرنردہ بعض اصحاب حسدک
القائیلہ صدر اعظم وقتک مقلہر غضبی اولہرق درسعادتن
تبعید ایدلمشدر .

(۱۰۷۷) سنہ سہ مصادف اولان وفاتہ سولینان تاریخلرک
اک ایسی شودر :

(نائل جنت اولہ نائل نادرہ فن)

اون اوچخی عصر ہجری شعراسندن معدود اولان
مشہور خواجہ نائل مشارالہہ نسبتلہ اہمیتسز قالیر .
خواجہ ہم مخلصنک بر غزلانہ سولیدیک نظیرہ دہ :

(منجلی صبح ازل طرف بنا کوشندہ)

(مخفی شام ابد زلف سیہ پوشندہ)

مطالعنی سخنوران عصرہ بر درجہ قدر بکندیرہ نیش ایسہ دہ :

(یارسز نوش اولان جام جک نائلیا)

(نہ طو لوسندہ صفاوار وندہ پوشندہ)

مقطعیلہ جملہ سی مجبور تبسم ایش ایدی .

(وکم سنی لیس مثل سیمہ)

(وان کان بدعی باسمہ فیجیب)

مشارالہک بعض اشعار منتخبہ سی :

— بیتلر —

§ بردل بی تاب ایلہ بیک غزمیہ آمادہم
ای دین حکم قضادن احتراز ایلر بکا

تکلف پسند اولدیغی حالہ اساتذہ شعرک سرآمداننددر .
تکلف اربابنک سوزلری (روح الشعر) اطلاقیہ شایان
اولان چاشنی محبتدن اکثریت اوزرہ خالی قالہ کلدیگی حالہ
نائیلدہ وجد آور عاشقان اولہجق برخی ایاتہ تصادف اوتور .
متکلفین آرمسندہ مشارالہہ قدر عاشقانہ شعر سولیش یوقدر
دینلہہ یریدر .

نائلی انتخاب مضامین ، تنقیح الفاظ خصوصانندہ برنجیلردندر .
مع مافیہ بعضاً انتخابدہ ، تنقیحہ ایرلی کیدر ، سوزک لطافتی
قاجیرر . بعض ابیاتی واردکر نمونہ تعقید اولور .

غزلیاتندہ کی تازہ تازہ تعبیرلر ، انجہ انجہ تصورات ، خصوص
صیلہ یکی یکی زمینسلر ارباب طبعی مجلوب ایدر . انسان او
زمینلری کورنجه نظیرہ سولیک هوسنہ دوشر ، فقط قوجہ
استادہ بشعک مشکلدر . شمدی یہ قدر کندیسنہ پیرو اولان
شاعرلردن ہیج بری ہیئت مجموعہ آثار اعتباریلہ مشارالہہ
رقابت ایدہ جک درجہ بہ واردہ مامشدر .

شایان دقتدرکہ نائل او قدر الفاظ مراقبہ سی ایکن غلط
آمیز سوز سولیکدن قورتلہ مامشدر . بعض ایاتندہ برطسزاق
بیلہ بولنور .

(هر دیدہ دہ بر صورت ایلہ جاوہ نماسین)

مصراعیلہ باشلایان غزلاندہ کی :

(عیار نکاهک کی آہستہ رو اولسہک)

(جاسوس سرا پردہ نشینان قضاسین)

یقی — کہ اک دقیقہ بین شاعرلرمزدن بعضلرینک تقدیر فوق
العادہ سنہ مقلہر اولمشدر — بزہ برطدن عاری کورینور .
" شولہ اولسہک بولہ سین " کی شیوہ لری قبول ایدہ یورز .
بزم سلیقہ من دیورکرہ :

" عیار نکاهک کی آہستہ رو اولسہک " ک آلت طرفی
" جاسوس سرا پردہ نشینان قضا اولوردک — ویا — اولورسین " §

§ کل خاره دوشدی سینه فنکار اولدی غن‌دلیب
 بر خاره باقدی بر کله زار اولدی غن‌دلیب
 § سمت دل حیرت‌ده وادی جنسوندر
 اوهام وعقول اوغرایه حق راه دکلدور
 § شخصک استعدادی لطف پیکرندن بلیدر
 کیبای قابلیت جوهرندن بلیدر
 § اینلر هر کعبار حسنه رغبت نائل
 قدر عاشق دایر سیمین برندن بلیدر
 § امید ویمدن بکا یارب فراغ ویر
 جان وجهانی ترک ایدمک بر دماغ ویر
 § نثار نقد نیاز ایتمک شایم وار
 بنم اول آفت ایله بشقه بر حسابم وار
 § دل ویردیکمز یاره نگاه غضبندن
 نصرتجه مجال اولدی ایما ایله کچدک
 § نشاط خاطر عالم الکده در ساقی
 بو غم‌لری ینه بر جامدر سرور ایدمک
 § دامنک پر خون ایدن شمشیر مهرکدر فلک
 فارغ اول بزدن سنکله یوق نزاعی کیسه‌نک
 § معصوف جبر خاطر اهل نیازدر
 لطف دمدامک کرم بی نهایتک
 § اغیاری جور ایله نه وار ای شوخ اولدیروب
 ارباب عشقی لطف ایله شرمنده ایلسه‌ک
 § فی الحال تغیر کلیر اول سرخوش نازه
 ایتر بر ایکی ساغر کلفامه تحمل
 § تم زار کوروب قاجره ای رمیده غزال
 تصور ایت که هولای روح مجنونم
 § افسوس که یوق عاقبت کاره شعورک
 ای مورچه حشر تکش بال طیرانسن
 § ارباب دلی متهم آز ایدم‌زین
 ای چرخ سیه کاسه بزه ناز ایدم‌زین
 § کورمین مدت عمرنده صفای خاطر
 بزم عیش اولسه‌ده باشند باشه عالم نه دیسون
 § نائل مستغنی کام دو عالمدر کوکل
 حظ ایدر ناکام‌قندن بلکه کثام اولمندن
 § دل اولدی نازه بر بتک ابرو پرستی کیم
 جبریه نقش پای اولور سجده کاه نو

§ سنی کورسه ایدردی برده دامان زلیخانی
 مه کنعان کی محبوب شهر آشوب شرمندن
 § روح یوق صومعه‌نک پیر عبا پوشنده
 حال وار میکده نک رند قدخوشنده
 § حکمتنده بن ده حیرانم که یوق جمع انلش
 مشرب عرفان ایله عقل معاشی بر یر
 § مست جام عشقدر دل کشف راز ایترسه‌ده
 آرزومند وصالکدر نیاز ایترسه‌ده
 § بیم جانه دوشمامک قاطبی غمزده‌دن کوکل
 تیر دلوز قضادن احتراز ایترسه‌ده
 § وصلت پر امتنانیله اوخونی اولدیرور
 متلاسن کشته شمشیر ناز ایترسه‌ده
 § ذره ذره خالک کورستانی پامال ایتمه کیم
 توده توده خسرو زرین کاهدر هر بری
 § مذاق نلّه وردی یاد اعلک بر حلاوت کیم
 غمکه ایچدیکم بیک کاسه زهرانی اونوتدردی
 § بهاری نیلرز اول کاهذار غنجه فلک
 کولوب آجلبی بیک نو بهاره دکیزی
 § براقه دامن الدن محبتک که اولور
 قولک تقری مولاسنه ودادی قدر
 § فلک! کیرسه کف نائل به دامانک
 سنکله محکمه کرد کاره دک کیدرز

— مصراع‌لر —

§ برک کله نسیم شعر سید راهدر
 § قورقوم اولدر سکا دوزخده ده پر ویرمزلر
 § مرد راه اولمیان زاده سفر ویرمزلر
 § هوس جاه ایله جاهل متلاشی کوریتور
 § بو تکیه‌نک فقراسی سفاط نیلزلر
 § رند آواره روش فکر تجملی ایدر
 § یار ایله زانو بزائو جام ایله لب بر ایز
 § متاعی آتش اولان چارسویه صیغماز ایش
 § گلگون اکسک ترازوده متاعی کیسه‌نک
 § وردی کله بهار لطافت بهاره کل
 § روح جیدن اوتانیر جامی اشکسته کورن

(۱۰۰۷) ذی القعدة سنه وفات ايمكه شيخ وفا جامي
حظيره سنه دفن ايدلدي .

ارنخالته شو تاريخلر سويلشدر :

مناسرتي كنفي — « برك جنات اوله نوعي افندي »

وحدتي بغدادی — « عدم كزارني جاي ايتدي نوعي »

اینگلی تاريخده كي (عدم) تعبیری صوغوق دوشش اولديغندن
مرحومك اوغلي مشهور (عطايي) آني :

« جنان كزاريني جاي ايتدي نوعي »

صورتنه افراغ ايله اصلاح ايتشدر .

كجال بك (جزمی) ده « باقیدن صكره زمانسك اك بيوك
شاعری عد اولان » نوعي شويه تعريف ايدیور :

« نوعي، مشهور مرتبه سيله باقي به خير الحاف اولديغني
اشبات ایدن وخراباتك برنجي جلدنده اولان «نون» قابیه لی
اوقاق منظومه كيكيله نفی بی سيله كندینه بیرو ايمك شرقه مظهر
اولان ذاتدر . . . »

(۱۰۰۷) ده وفات ایدن نوعینك، ارنخالی (۱۰۰۸) ده
مصاف اولان باقي به خير الحاف اولمی جای تأمیدر .

مع مافیه یته جزمیده مندرج « نوعی نهایت درجه ده دلدادۀ
لیاقت، فوق الغایه اهل پرور بر ذات ایدی » تعریفی حقیقته
مواقفدر .

نوعینك مرتب دیوانی موجوددر . بونده غلطلارن زیاده
بولسز اماله قنات بخش طبع سلیم اولور، اما زمانزده دخی
قصورسز عد اولسه حق خیلی ایبانی بولنور . ذاتا اماله جیلک
سینه سنده قدما اشتراك ایتشدر .

معنی ههته کلنجه : نوعی باقي ايله هم مسلکدر، فقط آنكه
همیار عد اولنمه ماز .

« بو ساده نظمی اهل صنایع بآغسه »

« نوعی نه غم بزم سوزمن عاشقانه در »

بیته سوزده ساده لکی التزام ایتدیکی کوسترمك، بلکه ده
صناعی پرورك ايله مشهور اولان باقي به تعریض ايمك المستش
ایسه ده كندیسی دخی او یولك مجاهدلرندن اولدیغی دیوانندن
معلوم اولور .

مشارایه اخلافه علی . ادبی، متبور، منظوم بر حقوق
رسائل براشدر . اراده بادشاهی ايله یازدیغی (ترجمه فصوص
الحكم) آثارینك اك معظمی عد اولنور .

متصوف، حكیم، غنیف، قانع، خیر خواه، حقاك بر ذات
شریف ایدی .

بغداد قاضیلكندن انفصالنده صدر اعظم سنان باشا ايله

« ارباب غم ایرشده نوروze نیلسون »

« اشعاری بویه سوبلر استاد سوبلنجیه »

« ارباب عشقك الله دكلدر ارادتی »

« دوشز طیب مشفقه بیاردن کرز »

« سندن یانلسون بو خبر کیم سیاهدر »

— ۲۸ —

نوعی

اسمی (یحیی) در . مشایخن (پیر علی) افندیك اوغلیدر .
(۹۴۰) تاریخنده معلومه ده تولد ایتشدر . (۵۷) ده سالك
طریق علی اوله رق كوندن كونه جوهر قابیتی فروزان وجالب
انظار دانش آموزان اولمشدر .

اكجال تحصیلدن صكره عهدسنه توجیه اولنان مدرسه لرده
تدریس ايله اشتغال ايمكه باشلامشدر . (مدارس ثمان) دن
معدود اولان چنارلی مدرسه ده مدرس ایكن (۹۸) ربیع الاولنده
بغداد قاضیلكيله تالطیف اولدیغی حالده یوله چیقمدن ربیع الآخرده
اراده بادشاه زمان ايله شهزاده مصطفاك معلمكی خدمت
جلیله سنه تعیین بیورلمشدر .

نوعی حسننده بو التفات شاهانه نك ظهورنده اخي زاده
عبد الحام افندی [۱] قطعه آیه یی تبریکنامه یوللو مشار الیه
تقدیم ایتش ایدی :

« ذات عالی شانکی بغداده لایق کورمدی »

« کوش ایدنلر بو پیسای بنده وآزاددن »

« رهبر اولوب عون حق تبدیل اولندی منصبك »

« خوش دیمشاردر بونی یاكش دوتر بغداددن »

صكره دن رسیده سن تعل اولان شهزادكندن بازید،
عثمان، عبدالله دخی خواجه افندی دن درس آلفه باشلامشاردر .
نوعی یش سنه قدر بو خدمته بولندی . صداقتی علیه
متاسب اولدیغندن طرف شهریاریدن بك جوق اعطالره مظهر
بیورلدی .

مؤخرآ او دور كچدی ایسه ده نوعی كوزدن دوشمدی،
فقط اراتق تقاعد حالده یاشادی .

[۱] نوعی زاده (عطایي) لك استاددر .

کورشدیکی اٹنادہ کندیسنه تعریض یوللو «شاعرده علم اولماز»
دیش اولان باشایه یاندنن عودتسنده یازمش اولدینی تذکره
شایان مطالعهدر . ایلریده جموعه مزك قابنه درج اولنه جقدر .

مشار الہک بعض اشعار منتخبہی :

— بیتلر —

خوبلرده سن پری بیکر ملک منظر کی
جان عشاقہ کورنمز بر بلا کوردکی هیچ

نوعی قاجاری کشتہ بامالک اولمدن
اولم سنک یولکده سعادت دگلیدر

برز اول اهل خرابات اولان کنہایلر
کہ کورسہ حالمزی رشک ایدر

باغ دهر ایچره بیتن هر غنچہ آتش نما
خاک اولان بی دالاک رسم دل سوزانیدر

غرض کون زخلک جان ایچره تصویر ایتهدر عمرم
کسی دیر جہانده بر ایکی کونلک مسافردر

ککک خبری کلدی اول غنچہ دھندن
نوعی بریدر عزم دیار عدم ایت کل

عشق ایله مسئلہ آموز جہاز نوعی
نه بیایر مشکلنم مفتی دراک بزم

زاهده محراب مسجد عارفہ بروی یار
جلوه کردر پرتو نور خدا هر کوشدن

عرض ایله یاره ای کوکل عشق نہانک وار ایسه
عشقک بهاسی جان ایش آل امدی جانک وار ایسه

می عشقکده دریال کی جوش ایلدم اما
اگر نوش ایلدمسه ساغر لعلک حرام اولسون

غم چکمه جام مرکب یکسان صونار زمانہ
اول زھری جمده چکمش کردون دون التدن

شراب عشق ایله عاشقدن اول کندی مست اولسه
محبت قدرنی بیلسہ کوزل عاشق پرست اولسه

خرج ایدرلر نقد جانی لعل جانان آلمده
خستلر کوبندہ یارک جان ووروب جان آلمده

خوبلر ایلدیلر شیوہ کتابن ازبر
فن حسن ایچره ولی باب وفا معاقدر
ایدر ازبر پری صورت کوزلر
غدای روحدر تازه غزللر

فصل شتادہ شمدیی اولدی هوالر معتدل
پیرانہ سر اولسوق نہ وار بر نوجوان عشقندہ زار

عارفک کوکلن خدا غمکین ایدر شاد الئز
بندہ مقبولی مولاسی آزاد الئز

— مصراعر —

عجیدر حال عالم کل کولر ابر بہار آغلار
بونک کیفیتی تعبیر اولغاز ذوقہ دائردر

فرق الئین جوهری صراف دکلدر

کوکلدندر شکایت کیسہدن فریادمز یوقدر

بر بلاکیم صاحبن بولماز بکا غمغوار اولور

بر وجهہ ناظرز کوردم حق نہ کوستر

هنر اقران ایچندہ هر جہتدن فائق اولمقدر

بو قدر آتشہ بر قطرہ نہ تاثیر ایلر

بن اینانازدم اینان دیرلر ایدی کرچک ایش

یاشادجہ کشیدہ آرتار ایش عقل معاش

دلندہ شفقت اولور سینہسندہ جان اولانک

نافع اولماز مرض عشقہ مداوای حکیم

شبتابی بر کوررمی کسی آفتاب ایله

یا کرامت کیتدی یا اهل کرامت قلمدی

معلم ناجی

